

PERIÓDICH INDEPENDENT, REGIONALISTA,
de Literatura, Art. Montepios, Varietats,
Noticias y Anuncios

Direcció: MUNTANER, 112, 4.ª - 1.ª — Administració: TALLERS, 45, 1.^a

LA ORIGINALITAT

I

Aixís com lo ríurer va á estones, de vegadas la originalitat va á mitjas.

Y dich això á estil d' exordi, perque 'l present article n' és un bon exemple.

Vull dir que no és tot de'l mèu cacumen.

Es de dos cacúmens.—

Pero anem a'l grà, que la cosa mereix sèr tractada en serio.

S' acosta 'l dia de inaugurar-se las temporadas en nostres teatros.

A jutjar pe'ls preparatius, las funcions portarán en sí una especie de competencia artística que, segons com vagi, pòt sèr de bon auguri per' la escena catalana.

Es probable que 'ls estrenos abundin, y també ho és que hi hagi produccions verdaderament originals, en mitj de altrás que 'ls autors vulgan ríurer si hi passen encara que no ho sigan.

Per semblant motiu creyem oportú parlar avuy alguna cosa respecte la originalitat.

Lo que equival á dir que considerem útil fèr sobre la originalitat algunas consideracions.

Ara be: ¿què és la originalitat?

Campoamor la defineix exposant que consisteix en la manera de dir las cosas.

Dumas diu en quant á això: *yo cojo lo mío donde lo encuentro.*

Tenim, donchs, que la originalitat pòt sèr de fondo y de forma.

Y no deà sèr d' altre modo, puig si solsament se entenguessin per originals—literariament parlant—aquellas produccions que ni per l' assumpte ni per la manera de tractarlo, tenen cap semblansa entre sí, casi no 'n trobaríam cap que poguès portar semblant qualificatiu.

Y concretantnos á las obras teatrals, encara seríam mes difícil trobarhi originalitat, perque com lo principal de sos arguments se basa en la passió de l' amor y en totas hi há la mateixa lluyta expressada per

odis, envejans, venjansa, carinyo, afectes paternals, etz., etz., en totas ellas poden trobar-se, y s' hi troban escenas que no seríen tingudas per originals encara que ho sigan en realitat.

Pero com lo desarrollo en moltíssimas és portat de una manera diferent; com las escenas están combinadas de distint modo; com las situacions poden no tenir semblansa; com lo llenguatge pòt sèr propi de cada autor, y 'ls recursos de que 's valgui y 'ls pensaments y las figuras de dicció y 'ls xistes y 'ls finals d' acte poden sèr portats á la escena de una manera nova, de aquí resulta la originalitat, encara que 'l desenllás de una obra tinga present a'l de algun' altra.

Precisament las produccions mes originals resultan las que menos ho foren, si per originalitat s' entenguès únicament la inventiva de un autor.

Las comedias en qui ha tipos trets de'l natural; aquellas que reflectan quadros de la realitat, són, ab molta rahò, tingudas per originals. ¿Quína originalitat tindrían si considerèssim que aquells quadros y aquells tipos no són inventats per l' autor que 'ls ha copiat de fets naturals de la vida?

Convè fixarse en aqueixas consideracions, á ff de que no 's porti á la exageració l' assumpte de la originalitat.

Moltas obras podríam citar, quals autors las califican d' originals y que en son fondo no ho són enterament, sino que, sent com Alejandro Dumas, és dir, cullint lo sèa allá hont ho troben, han agalat un assumpte de allá hont l' han vist, y l' han fèt base de una producció escénica que tè, á pesar de això, verdadera originalitat per la manera que, seguint lo criteri de Campoamor, han lograt desarrollarlo y donarli forma.

No hi ha necessitat de extremar las cosas.

Portantlas á extrem exagerat, no hi hauría cap drama històrich que resultés original.

Y això no obstant, n' hi ha molts que ho són; molts, casi tots, en que l' autor ha escullit un assumpte ahont l' ha trobat, y basantse en ell, ha combinat un argument fins si á má vè alterant més ó menos la vritat de la historia, logrant aixís compòndrer la sèva obra quína originalitat no pòt negarse.

Ab lo exposat fins ara, volem significar quín ha de sèr lo just concepte de la originalitat: volem fèr com-

pèndrer que aixís com l'escultor, de un tros de fanch ne fá una estatua original, y aixís com lo compositor músich no valentse mes que de set notas combina ab ellas inspiradíssimas concepcions, fruyt exclusiu de sa privilegiada imaginació, aixís mateix l'autor dramátich servintse sols de las lletras de l'abecedari y valentse de ls elements de la naturalesa que atentament observa, ó de ls datos y fets hisiórichs que utilisa com fá ab lo fanch l'escultor, produheix composicions verdaderament originals, no poguentli ningú escatimar la gloria quant li pertoca de justícia.

No cregui'l lector que intentem tenir per original lo que no ho és realment; pero havem considerat necessari aclarar aquest assumpto, ab la idea de que s'entengui be quina és la ratlla que divideix la originalitat y 'l plagi.

Sobre aquest punt escriurem un altre article, y ara anem á acabar la idea de'l present, ab un exemple de la escola de ls modernistas.

Ibsen té entre sas comedias, *La Intrusa*: lo malhaurat autor D. Joaquim Asencio de Alcántara, escrigué, entre sos dramas, lo que 's titula *Digna de Déu*, estrenat fá més de trent' anys.

En las dos obras hi há una situació igual, la mes culminant; fins a'l punt que la meytat de *La Intrusa* té gran semblansa ab lo ters acte de la obra *Digna de Déu*.

¿Direm per' xò que la producció de Ibsen no és original? Lluny de nosaltres.

Estem persuadits que ni coneix l'obra de Alcántara; y encara que la coneixés, y encara que hagués volgut aprofitar la idea de la Mort que Alcántara presenta, com lo desenvolupament no és pas igual, y de un incident no resulta lo basament de *La Intrusa*, sempre queda patent la originalitat de aquesta última.

P. DE R.

Sessió fonogràfica

Dissapte passat, degut á la proverbial y característica amabilitat de 'l Rvnt. Dr. D. Bernat Vergés distingit predicador y Prior de la Casa de Misericordia d'aquesta ciutat, tinguerem lo gust de sentir lo magnífich fonógrafa que dit senyor posseheix, construït per Newark, N. J. de ls Estats Units.

Creyem no equivocarnos si diem que Mr. Newark ha dit la última paraula respecte la fonografia.

Arriba á tant sa perfecció, que una de las composicions que 'ns féu sentir, la cansó de 'l *Magali* de la ópera *Mireya*, de Gounod, clara, distintament apreciá 's podia cantant á dúo, lo diferent timbre de veu de ls personatjes que la cantan: Mireya y Vicentet.

Y no estriba tan sols á la emissió de la nota y son valor musical, no; sino que aquella sentidíssima melodia que Gounod posá á la inspirada lletra de Mistral, era cantada ab un sentiment exquisit, fent ressaltar l'originalitat de sos continuats cambis de compás que tant la saturan d'aroma popular de ls cants de la Provença y fent los crescendos marcats á la partitura.

L'efecte que 'ns produí fou sorprendent.

De 'l célebre mestre Audran, nos tocá 'l duo de 'l retrato de *Miss Helyett*, fentnos la ilusió de 'l teatro. No hi manca ni una nota.

De Gounod, la mort de Valentin de 'l *Faust*, ab tota la grandiositat que la obra enclou.

De Meyerbeer la Conjura de ls *Hugonots*, donant á 'l cant majestuós y ensemps enérgich de 'l capítol de ls catòlics, tota la forsa y sublimitat de la important situació dramática.

D'autors anònims, una infinitat de cansonetas france-

sas, en las que hi despunta la gracia y l'intenció que las distingeix.

Però si en la part musical nos sorprengué per sa perfecta exactitut, mes nos sorprengué en la oral quant nos féu sentir dos fragments de dos discursos pronunciats pe'l citat Dr. Vergés.

La mateixa reposada entonació, lo mateix timbre de veu, marcant los clars y oscurs que per la naturalesa de l'idea exposada mereixia, donant relleu á la paraula quant á la Verge Maria invocaba en periodos plens de sagrada eloqüencia; tot estava cisellat per la mà de la ciencia, tot s'apreciava com si 'm estés devant de 'l orador, lo vejés brassajar, sentís l'escalf de son alé y com l'eco de sa veu retring per las altas góticas arcadas de 'l temple.

La ilusió no pot ser mes exacta.

L'efecte és sorprendent.

No 's pót demanar mes.

Nosaltres sortirem d'aquella casa, casa de Misericordia, entusiasmats per la perfecció ab que las ciencias fisicas adelantan ab peu segur per entremitj de lo impossible y miraculós, y á 'l mateix temps encantats de l'atenció y amabilitats que per nosaltres tingué 'l distingit orador sagrat Dr. Bernat Vergés.

ARMANDO DE LA FLORIDA.

EPÍSTOLA

A L'AMICH Y SIMPÁTICH VERSAYKE SALVADOR BONAVIA

A tu que desde petit
cultivas la poesia,
passa per la pensa mia
dedicarte aquest escrit.

Has mort bastantas estonas
rumiant y mes rumiant,
fent epigramas en gran
y odas, totas molt bonas.

De cantars n'has fèt á mils
y de versos cent dotzenas,
uns dedicats á las nenas
y d'altres á n' a 'ls pernells.

Has ensalsat los xorissos,
las llangonissas de Vich
y 'ls dolsos pans de pessich,
ab versos bastant castissos.

Ets fill de l'Hospitalet,
y las nenas d'aquet poble
que tenen lo cor molt noble
t'adoran com á un santet.

Lo perquè varias vegadas
l'he dit; 'ls vas dedicá
un idili molt com ça
y de tu están emprendadas.

En mes de quatre ocasions
ellas mateixas m'han dit
que 'l teu ingeni atrevit
'ls ha dat ratos molt bons.

A 'l ball (no hi possis cap treva)
totas ab afició 't miran,
y tot mirante suspiran
y cada una diu la sèva.

—¡Qué guapo y que ben plantat!—
diu la noya de ca 'l Frare.
—¡Que blanca que té la cara!—
respón la de ca 'l Pelat.

—¡Quin bigoti mes sedós!—
la de ca 'l Sumarro diu.
Y afegeix la de ca 'l Guíu:
—¿Y 'l nás? ¡Quin nás mes preciós!—

Y 't miran, y 't fan l'ullet,
y 't diuben ab la expressió
—¿Encara no? ¿encara no?—
Y tu contestas:—Fa fret.—

Si segueixes com fins ara,
de totes amich seràs
y si 't cásas sols tindràs
algún fill que 't dirà: ¡parel!

Dolsa paraula en vritat;
mes plena d'obligació
que 'm recorda la presó
en que viu tot bon casat.

FRANCESCH COMAS.

Secció de'l Pirotécnic

Lo periódich de Reus, *Lo Somatent*, en un de sos darrers números, en lloch de tocar á *somatent* toca *retirada*.

Això, y sols això, significa 'l dir que no vol contestar á la espurna mèva referent á l'assumpto de la sarsuela de *gènero chico*, que aquell diari alaba quant se 'n representan á Reus, y critica á l'anunciarse'n en altres regions.

Jo m'havia assentat esperant las respostes; pero desde 'l punt que *Lo Somatent* diu que no las donará, ja puch aixecarme, y a'l ferho crech poguer dir que ell sí que no ha sapigut que dir ni ha tingut rahò per' la contesta.

Queda, donchs, apagat lo foch fét per la meva espurna.

Un tal Sr. *Enrich*, que en compte de sèr bo per escriptor seria bo per metje, en un article que desde la Habana ha enviat á *El Vendrellense*, explica las causas de la mort de 'n Pitarrá, de 'n Fontova y de 'n Feliu y Codina.

Segons l'*Enrich*, Feliu no va morir de una engina a'l pit, sino de una engina crítica a'l cor; Pitarrá va morir per la pesadilla que li causaba 'l *Jesús de Nazareth*, de Guimerá, y Fontova degué sa mort á no haverli renovat la contracta la empresa de'l teatro Romea.

Francament, no ho sabia.

Y com jo, són molts que no ho saben.

Ja feya be la vella en no voler morir may.

Jo m'creya que 'l malhaurat Soler (Pitarrá) havia mort agobiad per un treball excessiu y superior a'l cervell humá, per sufriments y disgustos continuos en la marxa de la empresa de'l Teatro catalá y per altres gèrmens que li minaban la existencia desde avans de l'estreno de'l *Jesús*.

Jo m'figuraba que Fontova tenia ja malaltia mortal quant encara formaba part de la companyia de'l Romea, en quin teatro ja treballaba poch per sa falta de salut.

Jo pensaba que 'l mal de Feliu y Codina era anterior a'l fracás de *La Real moza*.

Pero anaba errat per lo que 's vèu.

Jo m'recordaba que fá alguns anys hi hagué en lo teatro Romea unas qüestions per *Lo monjo negre* y *Rey y monjo*: jo tinch presents uns comunicats estampats en los diaris en aquella época: jo sé que algú no havent pogut ferse senyor d'aquell temple (allavoras) de l'art, va plantar botiga artístich-teatral cap á l'Ensanxe; pero no atinaba que Guimerá ab una obra sèva hagués sigut pesadilla tan terrible, que causés la mort de'l popular Pitarrá.

Jo durant bastants anys observaba ab grèu dolor los avenços de un mal crónich que abrumaba á Fontova: jo ignoraba que tan repentinament un fracás, degut, no á una equivocació de 'n Feliu sino á un consell de un sèu amich, li fés tan funest efecte fins á causarli la mort.

Ara ja ho sé y fins ho faig públich á fi de que ningú vaji errat, ja que s'han descubert aquellias causas, gracias á la sabiduría de'l Sr. *Enrich*, demostrada en sa *Carta oberta, Sobre crítica teatral*.

Y no continuo porque sento furtò, y vaig á averiguar la causa de la mateixa.

Lo Regionalista, á pretext de parlar de la institució coral catalana, las emprén contra 'l President de la Asso-ciación de'ls Coros de Clavè Sr. Benages.

¡Crèu potser *Lo Regionalista* que 'ls coros de Clavè han de modernisarse apartantse de'l camí trassat per són fundador? Donchs s'equivoca.

Las societats corals són una forsa viva de'l catalanisme, y com no 's pót negar que 'l Sr. Benages treballa ab molt zel y entussiasme per l'explendor de la popular obra creada pe'l gran músich-poeta, 'l tatxar la conducta de'l Sr. Benages ha de dur mals resultats, engendrant divi-

sions y antagonismes entre una classe que te avuy, per sort, bona unió.

Lo Sr. Benages, encara que no está gayre gras, és prou robust per sostenir la fama de la institució coral popular de Catalunya, perque és un fidel constant admirador de l'inolvidable mestre Joseph Anselm Clavè.

Recepte útil (mes de lò que algú 's pensa), per evitar que 's cali foch á un tren de mercancías encara que porti wagons carregats de llenya.

Se colocan dits wagons á l'extrem de 'l tren oposat a'l de la locomotora, y aixís encara que hi prengués, per desgracia, alguna espurna de las que á voltas se desprenen, és mes difícil encendre's la llenya y en cambi, sent lo wagó l'últim, seria fácil desenganxarlo y deixarlo aislat evitantse la propagació de 'l foch.

¿Vritat qu'és vritat?

Donchs, l'altra setmana en la estació de'l Clot s'arrelglaba un tren de oarga, y s'colocaban dos wagons de llenya ben resseca a'l mateix costat de la máquina, entremitj de aquésta y 'ls altres wagons: és dir, en un lloch de 'l qual no s'haurian pogut treurer en un cas de apuro.

¿No és això buscar lo perill?

¿No n'hi ha per fer obrir l'ull á qui 'l tinga tancat haventlo de tenir obert?

¿No val la pena de que jo que ho sapigut, ne fassi esment?

Crech que sí.

Ja ho sé que no és assumpto d'art; pero és de foch y d'espurnas.

Y ja que una espurna 'n cála, jo vull probar si ab aquesta evito que se 'n cali.

LO POLVORISTA.

Secció de Montepíos

Diumenje passat va celebrarse una reunió á la qual concurregueren molts socios de un montepío disolt fa poch temps, y en ella 's posá de manifest la importancia y utilitat de una de las adicions fetas a'ls Estatuts de'l *Montepío Catalá*.

L'acort que 's va pèndrer de ingressar en dit *Montepío* tots los concurrents á la reunió, permetra aumentar la importancia y 'l crèdit de que disfruta, y donará acullida á bon número de personas que d'altra manera haurian hagut de renunciar a'ls beneficis de'l mutuo auxili.

— Ja ha comensat la cobranza de las cuotas per la Secció especial de auxili en cas de mort, establerta per *La Unión defensora del Socorro mutuo*, á la que hi ha inscrites moltíssimas personas.

A partir de 'l mes de Octubre vinent, ja 's coneixerán practicamente las ventatjas de aqueixa Secció que permet llegar 90 duros havent pagat no mes una pesseta.

— La germandat *El Amparo moderno* ha trasladat son domicili a'l carrer de Muntaner, 112, 4rt., 1.^a

— Hem rebut lo Reglament de'l Montepío de Amichs Pintors.

Repertori de fora

Vilassar, 17 de Agost.

Lo passat diumenje en nostre teatro Circo tingué lloch una funció de las que en aquesta població podem dir que forman época; puig en ella hi treballá la companyia catalana que ha de actuar próximament en lo Principal de Barcelona, composta per las Sras. Mena, Monner, Clemente y Domus, y 'ls Srs. Tutau, Goula, Capdevila, Soler, Serrallera, Santolaria, Fernández, etc.

Se representá ab lluhiment lo celebrat drama de 'n Pitarrá, *La dida*, y la bonica joguina de D. Millá, *La capseta de'ls petons*, en la qual la Srta. Domus, y 'ls senyors Capdevila y Fernández s'hi distingeixen notablement. — P. B.

Hospitalet, 18 de Agost.

Sr. Director: Entre las varias diversions en benefici de nostra festa major, no 's pót deixar en olvit la funció

celebrada avans d'ahir a'l vespre en lo teatro «La Nueva Armonia.»

La companyia dramàtica que dirigeix D. Jaume Martí, va representar ab gran acert lo preciós drama de l'insigne Feliu y Codina, *Maria del Carmen*, obra en la qual van sentir justos aplausos la Sra. Verdier y 'ls Srs. Guitart y Casals.

Va donar fi á la funció la divertida comedia en un acte de 'ls Srs. Llibre y Millá, *La venjança de una sogra*, obreta carregada de xistes picants, que feren riurer extraordinariament á la concurrència, per la naturalitat de'l desemenyo que hi donaren las Sras. Cervera y Planas y 'l Sr. Guilemany.—L. C.

Saló de descans

—Segons se 'ns participa per conducte fidedigne, la companyia de 'l teatro Romea ha quedat constituída en la forma següent: actrius, Sras. Parrenyo, Pallardó, Puchol (Dolores), Planas, Pallardó, Caparó, Fernández de Bonaplata, Guitart, Morera (Maria) y Masiera. Actors, Srs. Borrás (Enrich), Bonaplata (de actor cómich), Guitart, Fuentes, Olivé, Martí (pare y fill), Virgili, Rubio, Llibre, Capdevila (Llorens) y Ferrandis.

Ab aquet personal, una bona direcció artística y acert en la elecció de obras, no hi ha dupte que 's pot esperar alguna cosa de bó pera 'l Teatro catalá. Veurem.

—La companyia que está fent á Aragó la companyia de la dama D.ª Concepció Ferrer, és mes de gloria que de profit.

—Han arribat alguns artistes de la companyia de 'l teatro de Banyolas. Sembla que no tardarán á venir lo galán Sr. Fages y la primera dama D.ª Candelaria Tarés.

—En la companyia de 'l Sr. Cepillo que treballará á Novedats durant l'ivern, hi figurarán los aventajats artistes D. Ricardo Simó (pare y fill).

—*Juanito y Jacobo* 's titula un waltz pera piano, á quatre mans, que son autor D. Miquel Casals y Aragonés, ha tingut la galanteria de enviarnos.

Es de fácil execució, y són ben tiradas las melodías que l' integran.

De las tres parts de que consta, la mes fluixa es la segona, la mes bonica y d'efecte, la tercera.

Acompanya la obra de 'l jove y estudiós compositor Sr. Casals y Aragonés, una bonica portada que acredita 'ls tallers de litografia de 'l Sr. Hereu.

—Lo conegut y estudiós actor D. Miquel Riba, que durant moltes temporadas va treballar en aquesta ciutat formant part de la companyia dirigida pe'l galán Sr. Riutort, ha mort fa poch dias després de una llarga y penosa malaltia. R. I. P.

—Decididament lo próxim dijous veurá la llum pública l'obra de 'l Sr. Burgos *Intimas vulgars*.

Tractantse com se tracta de un'obra de certa importancia per'la juvenut literaria, prometem á nostres lectors publicarne judici crítich, degut á la pluma de nostre redactor Elle Eme.

—S'ha tancat altre cop lo Nou Retiro. Pero no s'ha tancat ab pany y clau, sino ab baldonet que, segons se diu, alstarán avuy los Srs. Quero y Mata, ab sa companyia de género chico á cinco perras idem.

—D. Lluís Munt s'ha encarregat de 'l teatro Principal de Gracia en continuació ab lo de Sans, per la próxima temporada.

—Estem au orisats per' manifestar que 'l distingit autor D. Eduardo Vidal Valenciano no té res que véurer ab la revisió y aceptació de obras dramáticas que 's presentin á la empresa de 'l teatro Principal.

—Ha acabat de cursar la carrera de Professor de 1.ª ensenyança nostre amic D. Jaume Lleopart Monner, á qui felicitem per las brillants notas que sempre ha obtingut.

A 'l ferho públich, hem de pregar á nostres lectors que 's fixin be en los apellidos de dit senyor; puig fins ara 's deya Llopart y Muñé, y a'l haver de treure 'l títul, de la documentació que ha hagut de registrar, ha vingut en coneixement de que 'ls seus noms verdaders son Lleopart y Monner.

—Adelantan las obras que 's están fent en lo teatro de 'l Circo Barcelonés. La empresa té 'l propósit de comensar la temporada 'l dia 4 de 'l próxim Septiembre.

—La companyia que dirigeix lo galán D. Francisco Fuentes, funciona ab éxit en los teatros de Mataró y de Arenys de Mar.

Toalla FRINÉ

SERVIETTE FRINE

Son ús hermoſeja 'l rostre, absorveix la grassa del cutis, tren las arrugas, contrau 'l poro de la epidermis y evita las tacas, borro y erupciones de la pell.

Rejoveneix y es un tesoro per conservar la dentadura neta, forta y esmaltada desapareixent ab son ús lo sarro y l'escorbut.

Se ven en todas las perfumerías

ARXIU Y COPISTERIA

de vers y música

Joseph Bonnin

PUNTUALITAT Y ESMERO EN SERVIR

— Passatge de Madoz, núm. 5, 2.ⁿ —

Gran establecimiento de música

Instrumentos, pianos y armoniums, de

● JUAN AYNE ●

FERNANDO VII, 51 y 53 y CALL, 22.—BARCELONA

Especialidad en pianos de alquiler. Guitarras desde 5 pesetas.

À CASARSE TOCAN

Por 30 duros el mobiliario siguiente:

Una cama Viena (matrimonio), un sommier muelles (matrimonio), una cómoda con mármol, seis sillas regilla, una mesa de noche con mármol, una mesa de comedor, seis sillas idem, un elegante espejo y perchas.

Además hay camas de Viena á 20 pesetas, y de matrimonio, á 35. Sillas de regilla á 44 pesetas docena. Juegos de lavabo Viena mármol á 24, y gran surtido de muebles de todas clases á precios de fábrica.

LA IMPERIAL, Conde Asalto, 25

La gran Liquidación

La casa que da los muebles más sólidos y más baratos

UN MOBILIARIO NON PLUS ULTRA

Una cama de Viena ó de hierro (matrimonio), un sommier, un colchón, una cómoda con mármol, 6 sillas regilla, una mesa de noche, un espejo, una mesa comedor, 6 sillas y un palanquero.

todo por 30 duros

Hay camas de Viena con somier, colchón y almohada

A 32 PESETAS

Riera Alta, núm. 48 — Barcelona

Imp. Pujol y C.^a - Tallers, 43.—Barcelona